

УДК 658:656.2

**СПІЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД ЗАЛУЧЕННЯ
СТЕЙКХОЛДЕРІВ ДО ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**

**JOINT MODELING AS A METHOD OF INVOLVING
STAKEHOLDERS IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF
DOMESTIC TRANSPORT INFRASTRUCTURE**

*докт. техн. наук Г.Л. Ватуля¹, канд. техн. наук В.М. Астахов¹,
канд. техн. наук О.С. Саяпін¹*

¹ *Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків),*

*D. Sc. (Tech.) G.L. Vatulya¹, PhD (Tech.) V.M. Astakhov¹,
PhD (Tech.) O.S. Sayapin¹*

¹ *Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv),*

Планування розвитку транспортної інфраструктури завжди пов'язане з необхідністю глибокого аналізу як проблем, так й матеріальних і нематеріальних ресурсів, які можуть бути використані для вирішення цих проблем. Розробка відповідного стратегічного плану в більшості випадків залишається завданням групи експертів, при цьому в міжнародній практиці все частіше використовуються партисипаторна форми роботи. Партисипаторна форма роботи передбачає участь не тільки експертів, а й зацікавлених груп в розробці і прийнятті рішень. Будь-яка партисипаторна форма роботи вважається вельми трудомісткою, оскільки містить великий підготовчий етап: ідентифікацію стейкхолдерів і попередній аналіз проблеми.

Таким чином, постає питання про виправданість витрат обумовлених даного роду роботами. Перш за все слід зазначити, що партисипаторні методи при стратегічному плануванні призводять до наступних позитивних ефектів: підвищується якість аналізу ситуації: стейкхолдери мають практичний досвід, знають проблеми зсередини, це дозволяє виявити слабкі точки при плануванні і позначити ключові важелі впливу; підвищується якість рішень: якщо стейкхолдери брали участь в плануванні, то автоматично ті заходи, які не будуть працювати на практиці, будуть виключені з плану, або будуть замінені на більш ефективні; забезпечується досягнення консенсусу: як правило, будь-які аспекти розвитку територій пов'язані з конфліктом інтересів, відкрите обговорення дозволяє прийти до спільного бачення стратегії, врахувати різні інтереси; забезпечується успішне впровадження рішень: стейкхолдери відчувають свою прихильність до прийнятого рішення, якщо

їх залучали до процесу його розробки, отже, навіть не цілком популярні заходи можуть бути легше здійснені на практиці.

Оскільки стратегічне планування охоплює складні, комплексні питання і довгострокові цілі, то тимчасові витрати на організацію роботи з стейкхолдерами виправдовують себе і окупаються за рахунок поліпшення якості прийнятих рішень. Однак прояв позитивних ефектів, зазначених вище, значною мірою залежить від обраного підходу роботи зі стейкхолдерами. Ступінь взаємодії зі стейкхолдерами варіюється від простого інформування до виконання розроблених ними рішень. Найбільш поширеною формою роботи в Україні є інформування, яке відбувається постфактум. Ефект від такої роботи мінімальний, проте він задовольняє формальним законодавчим вимогам до проектів, де зачіпаються інтереси суспільства. Найбільш поширені форми роботи при інформуванні – це громадські слухання, розміщення інформації в місцевих ЗМІ та ін. Залучення стейкхолдерів вимагає більш складних методів роботи, але й ефект виходить незрівнянно вище. Використання спільного моделювання працює саме на досягнення довгострокових стратегій.

Спільне моделювання (англ. Participatory modelling) - це метод аналізу з використанням системної динаміки і залученням стейкхолдерів до процесу розробки моделі проблеми. Системна динаміка, як підхід, висуває перед собою завдання пошуку внутрішнього пояснення проблемної ситуації, причинно-наслідкових взаємозв'язків, є рушійними силами виникнення і розвитку аналізованої проблеми.

Серед інструментів системної динаміки є як концептуальні моделі, що демонструють загальну картину проблеми, так і повноцінні імітаційні комп'ютерні моделі, які дозволяють виконати прогнози. Серед переваг, які дає використання моделі для прийняття рішень, можна перерахувати: виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між різними частинами проблеми; визначення динаміки розвитку проблеми та її наслідків; можливість тестування розроблених рішень і аналіз отриманих на підставі моделі результатів. Оскільки модель є спрощеним уявленням реально існуючої проблеми, то для аналізу важливо особливу увагу приділити якості моделі. Підвищення якості змістовної частини моделі якраз досягається за рахунок залучення групи стейкхолдерів як тих, хто безпосередньо стикається з проблемною ситуацією і має бачення проблеми на практиці.

Спільне моделювання починається з обов'язкового етапу аналізу стейкхолдерів. Він включає в себе ідентифікацію основних груп, чий інтереси можуть бути порушені внаслідок виробленого стратегічного рішення, а також тих груп, які впливають на прийняття того або іншого рішення. Аналіз стейкхолдерів проводиться з використанням анкетування, проведення інтерв'ю та інших методів. Далі проводиться серія фасілітаційних сесій за участю стейкхолдерів, в ході яких здійснюється

безпосередня робота над моделлю. При цьому фасилітатори можуть заздалегідь підготувати попередню модель, створену на підставі наукової літератури, а також результатів анкетування, або перша фасилітаційна сесія може починатися «з чистого аркуша», без попередньої моделі. У проміжках між сесіями фасилітатори здійснюють додаткову роботу - допрацьовують модель проблеми з урахуванням нових даних, отриманих від стейкхолдерів. На підставі допрацьованій моделі, яка відбиває картину проблеми, спільно зі стейкхолдерами відбувається розробка рішень.

УДК 656.022.1(100)

ПАРТНЕРСЬКО-КОНКУРЕНТНІ ЗАСАДИ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

PARTNER-COMPETITIVE PRINCIPLES OF MULTIMODAL TRANSPORTATION

*канд. екон. наук І.В. Волохова, канд. екон. наук В.А. Волохов
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

*PhD (Econ.) I.V. Volokhova, PhD (Econ.) V.A. Volokhov
Ukrainian state university of railway transport (Kharkiv)*

Мультимодальні перевезення є найбільш перспективним напрямом для розбудови транспортної системи України. Конкурентоспроможність та ефективність транспортної системи країни визначається не стільки існуванням окремих видів транспорту, скільки їх модальною інтегрованими та інтегрованістю на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

В умовах сьогодення функціонування ринку мультимодальних перевезень є ефективним напрямом формування потужної транспортної системи країни, оскільки дає можливість збільшити обсяги перевезень по всій території країни та залучити національні транспортні компанії до цього процесу, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності України на світовому ринку. Удосконалення транспортних послуг сприятиме розвитку мережі вже існуючих транспортних коридорів. Проте, не варто забувати, що разом з перевагами, мультимодальні перевезення вважаються одним із найскладніших різновидів логістичного процесу.

Розвиток міжнародної торгівлі в умовах складних євроінтеграційних